

holder sig rigtigt, saa synes jeg ogsaa, at vi maatte kunne gaa til Lønningssagen for disse Læreres Vedkommende. Det er jo en bitterlig Sag, at flere af dem ere uhyre trængende, og dersom de bøde af Sult, hvad vilde der da blive af det høiere offentlige Undervisningsvæsen? Vi ere dog nøbte til at holde dem oppe; adskillige af dem sidde jo, som de fleste vide, særdeles kummerligt i det. Vi have nu hørt af Foredragene, dels af den ærede Ordfører, dels af det ærede Medlem fra Langeland (Brandes), at Universitetsundervisningen hører ind herunder. Naar nu en Anden s. Ex. giver sig til at gennemgaa Latinskolen paa en lignende Maade, eller Realskolen eller Seminarierne paa en lignende Maade, saa se vi, at det er et uhyre Omfang, dette Spørgsmaal har. Jeg ser ikke, at vi kunne komme til noget endeligt Udbytte heraf i denne Sag, naar vi skulle til at forhandle i det nedsatte Udvalg, thi hvad kunde det hjælpe, at Udvalget beholdt sin Visdom for sig, saa skulde det da komme frem for Thinget til Forhandling her, for at Folket kunde blive bekendt med Sagen. Jeg tror, at vi ved at tage dette Spørgsmaal op om det høiere Undervisningsvæsen i dette store Omfang, som her er Tale om, komme til at udstyre Omordningen af Almueskolevæsenet. Jeg tror, at vi ved at styde efter to store Sager paa een gang, ikke faae nogen af dem. Det er min Mening, og derfor vilde jeg ønske, at man vilde sætte al sin Kraft paa Ordningen af Almueskolevæsenet, men vel at mærke under den Forsætning, at man meget godt kan give Lærerne i de offentlige Skoler og Seminarier lidt Lillæg, uden dermed at bestemme Noget med Hensyn til Ordningen af det høiere offentlige Undervisningsvæsen. Jeg gaar ud fra, at det, den høitærede Minister sagde, holder Stik, at han er villig til at komme til en saadan Overenskomst, at man kan give noget Lillæg, uden at man derved slaar Noget fast med Hensyn til det høiere offentlige Undervisningsvæsens Ordning. Noget Andet er det, hvis det skulde vise sig, at det ikke holder Stik. At der er megen Misforstaaelse i Folket med den høiere offentlige Undervisning, saaledes som den er ordnet særlig hvad Latinskolen angaar, er jo bitterligt, men hvoraf kommer dette? Det kommer af, at den Ordning, som Thinget vedtog, da det havde Loven til Forhandling her i 1870 eller i 1871, hvad Aar det nu var, har Administrationen ikke gennemført. Den er jo gaaet hen og har sat Noget ind, som Thinget eller Rigsdagen slet ikke vilde have sat ind, nemlig den Latinske Stil, og derved er estier min Mening den store Misforstaaelse kommen. Jeg mener, at det Samme, som Administrationen har gjort af egen Magtfuldkommenhed og Vilkårlighed, det Samme kan Administrationen gjøre om igjen paa samme Maade, at den høitærede Kultusminister s. Ex. kan sige: Ja, det gjaelder ikke efter min Opfattelse, nu vil jeg gennem Administrationen

tage det ud igjen. Derved, mener jeg, vilde der foreløbig være vundet Noget, dersom den høitærede Minister s. Ex. vilde sætte den latinske Stil ud af Kraft, som Administrationen har sat ind, tværtimod hvad der var Meningen heri Rigsdagen, dengang Loven blev vedtagen. Jeg skal isvrigt vel vogte mig for at komme ind paa, hvorledes jeg tænker mig Realskolens og Seminariernes Forbindelse, da jeg kun kjender til det gennem de enkelte. Jeg tror kun, det vilde kjede Thinget og i Virkeligheden ikke være til nogen Nytte; men jeg gjentager, at kunde man virkelig komme til et Resultat her iaar, til et virkelig praktisk Udbytte, vilde jeg hellere end gjerne være med, og jeg kan endog saa sige, at jeg vilde gjerne være med, selv om vi ikke fik andet praktisk Udbytte end det, at Thingets Mening kunde blive klar overfor det Offentlige; men jeg er bange for, at vi ved at sætte saa Meget ind paa dette Spørgsmaal, der jo har en saa uhyre Rækkevide — vi have jo hørt af det ærede Medlem fra Langeland, at navnlig Universitetet, naar man fik det ind med, ogsaa har en meget stor Rækkevide — iaar kom til at styde Almueskolens Omdannelse tilside, og den have vi jo nu arbeidet paa i saamange Aar, jeg veed ikke hvor mange Aar, og vi have ikke kunnet naae et Resultat. Hvorledes skulde man saa tro, at man ved Siden af at medoptage et andet meget stort og meget omfangsrigt Spørgsmaal skulde kunne komme til et Resultat? Jeg benægter ikke Spørgsmaalets overordentlig Vigtighed, det være langt fra mig. Det er kun Betimeligheden, hvortom jeg nærer Tvivl. Isvrigt vil jeg kun sige med Hensyn til det særdeles interessante Foredrag, som vi hørte af det ærede Medlem for Langeland, at det var Meget veri, som jeg kunde medunderskrive; men jeg synes dog, han kom en af Professorerne ved Kjøbenhavns Universitet vel nær. Jeg tror netop, at denne Professor — jeg kan jo gjerne sige hans Navn, det er Rasmus Nielsen — har temmelig stor Betydning ved Universitetet. Jeg tror, at han er af dem deroppe, som virkelig kunne tiltale de Unge, som lægger et saadant Indhold ind i sine Foredrag og Forelæsninger, at de med Fornøielse høre ham.

Bale: Den Opmærksomhed, hvormed det Foredrag, der blev holdt af det ærede Medlem for Langeland (Brandes), blev hørt, vidner jo tydelig nok om, at der er paa dette Omraade nogen Deltagelse for denne Sag, og vi maa dog være de ærede Medlemmer taknemlige, som have sat dette Spørgsmaal i Bevægelse. Men idet jeg skal udtale mig om et Par enkelte Punkter, vil jeg strax gjøre opmærksom paa, at den største Vanskelighed ligger i, at Universitetet er ikke blot en videnskabelig Stiftelse, et videnskabeligt Lærerværk, som søger haade at holde Videnstaben oppe og gjøre den tilgængelig for de Medborgere, der ville dyrke den, men at vort Universitet fremfor Alt er en